

Grupuri domestice, relații de înrudire și transmiterea proprietății

Gheorghe Șișeștean

Universitatea din Oradea

În studiul propus atenției specialiștilor în domeniu, am încercat să explic interesul scăzut pentru studiul structurilor de rudenie și să răspund la câteva întrebări cum ar fi: importanța sociologică a structurilor de înrudire; dacă pot ele servi, în societățile europene, ca elemente explicative ale caracteristicilor acestor societăți; dacă modelele de parentare și tehnicile succesoriale sunt elemente capabile să influențeze seriile istorice de lungă durată ale conținutului.

După o perioadă în care „sociologia a focalizat atenția sa asupra grupului domestic, până la punctul de a neglija studiul structurilor de înrudire” (Todd, 1983), în ultimele decenii, în peisajul științelor sociale occidentale analiza acestor structuri capătă o importanță tot mai mare.

Dacă ar fi de încercat o explicație a interesului scăzut pentru studiul structurilor de înrudire, la începutul perioadei postbelice, una din cauze ar putea fi găsită în marele prestigiu pe care teoria „nuclearizării familiale” a lui T. Parsons a avut-o în rândul cercetătorilor. Această „nuclearizare”, proces generat de presiunea macro-socială a statelor moderne asupra modelelor instituționale tradiționale, ar fi determinat ruperea relațiilor de solidaritate bazate pe înrudire, „considerate de un arhaism condamnat la dispariție” (Hugues-Déschaux, 1991, 153).

În prezent însă, interesul pentru studiul structurilor de înrudire în spațiul european a devenit din ce în ce mai mare. Această tendință este determinată, pe de o parte, de eșecul ideologiei „statul-providență”,

capabil să preia funcțiile vechilor modele sociale, constituite de societatea europeană în secole întregi, iar pe de altă parte, fără îndoială, de marele prestigiu al structuralismului lui L. Strauss, care vedea în parentare mai mult decât o structură socială (de multe ori fictivă – Hugues-Déschaux, 1991), o structură mentală, cu valoare simbolică, capabilă să confere criterii de grupalitate socială.

Care este importanța sociologică a structurilor de înrudire? Pot ele servi în societățile europene ca elemente explicative ale caracteristicilor acestor societăți? Sunt modelele de parentare și tehnicile succesoriale elemente capabile să influențeze seriile istorice de lungă durată ale continentului nostru?

Încercând să răspundă la asemenea întrebări, interesul sociologilor și antropologilor s-a deplasat de la studiul sistemelor de înrudire în microcomunitățile extraeuropene (în care aceste sisteme funcționează ca puternice mecanisme de ierarhizare și constituire a statuturilor sociale), spre studierea modelelor europene de înrudire,

atât în diacronia lor istorică, cât și în ariile sociale contemporane. Antropologul E. Tood, încercând o tipologie o grupurilor domestice europene, consideră că ele sunt rezultatul combinației următoarelor variabile: raporturile părinți-copii (linia succesorală), relația dintre frați (linia fraternă) și gradele de prohibiție a mariajului în cadrul liniilor de neam¹.

O altă direcție este urmată de antropologul francez G. Augustins (1982), care construiește tipologia grupurilor domestice europene plecând de la posibilitățile combinatorice ale altor două variabile, în fond, comparabile cu cele propuse de E. Tood: tipul de succesiune și modalitățile de transmitere a patrimoniului (tehnicile de moștenire).

Voi analiza cele două tipologii, încercând apoi încadrarea grupului domestic românesc în cadrul modelelor europene.

În tipologia propusă de E. Tood, variabila liniei succesoriale (raporturile părinți-copii), determină două situații posibile: prima, în care copiii rămân după căsătorie împreună cu părinții în același grup domestic, este denumită *tipul relațiilor autoritare*, iar a doua, în care cuplul nou căsătorit părăsește grupul domestic patern, generează *tipul relațiilor liberale*. Relațiile dintre frați, cu privire la partajul patrimoniului, generează două posibilități: *drepturi egale în moștenirea patrimoniului* sau *drepturi inegale*, favorizate testamentar sau prin sistemul transmiterii întregului patrimoniu primului născut, în general pe linie exclusiv masculină.

Posibilitățile combinatorice între aceste patru variabile generează următoarea tipologie a grupurilor domestice:

Raporturile între generații	Raporturile între frați	Tipul de grup familial
Liberale	Egalitare	Egalitar
Autoritare	Inegalitare	Familia „tulpină” (<i>souche</i>)
Autoritare	Egalitare	Comunitar
Liberale	Inegalitare	Nuclear absolut

Înainte de a analiza această tipologie, se impune precizarea că termenul de „grup domestic” este sociologic preferabil celui de „familie”, care este imprecis, „el putând desemna indivizi înrudiți care locuiesc în același perimetru gospodăresc, dar și în perimetre diferite. Mai mult, este posibil ca în grupurile domestice largite să existe mai multe familii”² (Stahl, 1991). Înțelegem prin grup domestic totalitatea persoanelor înrudite care locuiesc sub același acoperiș, formând astfel o unitate economică, psihică, religioasă și culturală. De aceea, chiar dacă E. Tood folosește în tipologia sa noțiunea de familie, în fapt pentru modelele de grupuri domestice denumite de Tood „comunitare”, termenul este

totalmente impropriu, asemenea grupuri domestice comunitare fiind compuse dintr-un număr mare de familii (nucleare) înrudite. Pe de altă parte și în cazul celorlalte tipuri de grupuri domestice ele nu sunt în mod obligatoriu formate dintr-o singură unitate familial-nucleară, de multe ori, ele fiind bifamiliale (familia părinților și a unuia dintre succesorii căsătoriți).

În privința caracteristicilor acestor grupuri domestice, se pot face următoarele precizări.

1. *Familia nuclear-egalitară* are ca specific faptul că descendenții părăsesc, după căsătorie, familia paternă, formându-și o gospodărie independentă. Moștenirea patrimoniului ascendenților se face prin

partaj egalitar între frați. În Europa Occidentală, acest tip de grup domestic se întâlnește în Franța de nord-vest și centrală, Italia de sud și de nord-vest și în cea mai mare parte a Peninsulei Iberice (excepție marcantă este zona pirineană). În Europa Centrală și Orientală, cel mai reprezentativ exemplu îl constituie modelul românesc. Deși acest model presupune partajul egalitar al patrimoniului între descendenți, în practică se constată unele abateri de la acest principiu. Astfel, în cazul țării Vrancei, în mod tradițional, s-a produs o discriminare succesorală în funcție de sex: descendenții pe linie masculină fiind subiecți egali ai partajului masei proprietății funciare, în timp ce descendenții pe linie feminină nu beneficiau decât de cote-părți de avere mobilă, la căsătorie, sub formă de dotă. De asemenea, proprietatea paternă, concretizată în locuință și acareturi, era moștenită, de obicei, de ultimul născut, pe linie masculină. Această ultimă discriminare era, în practică, compensată prin faptul că la căsătoria fiilor mai mari (sau în unele cazuri, înainte de căsătorie), întreaga familie participa la construcția locuințelor lor.

În Transilvania, principiul moștenirii egalitare a masei succesoriale, în special a proprietății funciare, a fost aplicat într-un mod nediscriminatoriu, indiferent de sex; atât descendenții pe linie masculină, cât și cei pe linie feminină, moșteneau, în mod egal, cote-părți din proprietatea funciară a părinților. Se constată însă și aici aplicarea principiului moștenirii gospodăriei părintești de către ultimul născut, pe linie masculină, care de obicei îngrijea părinții, ajunși la bătrânețe.

2. *Familia nuclear-absolută* este caracterizată prin aceleași reguli de rezidență a noilor cupluri, după căsătorie, ca și în cazul familiei nuclear-egalitare. Apare însă la acest tip, posibilitatea cutumiară a „disocierii moștenirii de spița de neam”

(Hugues-Déschaux, 1991, 155). În acest caz, „utilizarea testamentului permite proprietarului să dispună liber de moștenirea sa, pe care o poate transmite copiilor sau unor străini, după libera sa voință” (Hugues-Déschaux, 1991). Chiar dacă, în principiu, există această posibilitate, în fapt bunurile părinților sunt, în general, împărțite între copii, însă într-un mod puțin riguros. Această formă familială, derivată din cea nuclear-egalitară, se întâlnește în regiunea răsăriteană a Marii Britanii, litoralul Mării Nordului și vestul Franței.

3. *Familia „tulpină” (souche)* are ca specific faptul că un singur descendent, pe linie masculină, de obicei primul născut, primește întreg patrimoniul părinților, inclusiv gospodăria, în care trăiește cu familia, alături de părinți, până la moartea lor, când va deveni succesorul numelui și al gospodăriei, recunoscut de către întreaga comunitate sătească. Fiicele primesc o dotă și se căsătoresc favorizant, în funcție de ordinea la naștere, cu bărbați cu un statut social relativ compatibil cu al lor. Ultimii născuți sunt cei mai defavorizați. Dacă rămân în cadrul grupului familiar sunt celibatari (în general, din cadrul acestui grup se vor recruta, din zonele cu acest tip de succesiune, emigranții care vor coloniza Lumea Nouă americană, descoperirea noilor pământuri fiind pentru ei o șansă nesperată). „Pentru o perioadă care poate fi destul de lungă, trei generații locuiesc sub același acoperiș, căci fiul ales ca moștenitor, soția și copiii, rămân sub autoritatea tatălui, până la moartea acestuia.” (Hugues-Déschaux, 1991, 155-156) Zonele reprezentative pentru acest grup domestic sunt regiunea Pirineilor (nordul Spaniei și sudul Franței), spațiul germanic și scandinav (cu excepții notabile în sud-estul Germaniei și pe litoralul Mării Nordului) și vestul Marii Britanii. În Peninsula Balcanică, acest model se întâlnește în Slovenia (Hugues-Déschaux, 1991, 161).

4. *Grupul domestic „comunitar”*, în care toți fiii se căsătoresc și trăiesc cu noile familii în grupul domestic al părinților. Fiicele primesc o dotă și se căsătoresc în exteriorul grupului. Astfel, se creează o structură domestică vastă, în care coabitează, alături de părinți, cel puțin doi frați și trei generații. Acest grup domestic comunitar cunoaște două variante: prima, caracterizată prin destrămarea grupului lărgit la moartea tatălui și partajul egalitar al patrimoniului între frații succesori și, a doua, caracterizată prin faptul că grupul domestic se menține întreg și după moartea tatălui, autoritatea acestuia trecând unuia dintre frații succesori (Stahl, 1991, 1667). B. Bogisic va impune pentru asemenea tipuri de grupuri domestice existente în spațiul balcanic, termenul *zadruga*.

În Europa Occidentală, grupul domestic comunitar este foarte rar, întâlnindu-se numai în unele zone ale Franței centrale și mediteraneene și Italia centrală, iar nordul Europei, la finlandezi. În Europa Orientală însă, grupul comunitar este foarte răspândit. De altfel, la slavi, el este considerat ca formă arhaică și generalizată de grup domestic. Se întâlnește și la albanezi, la turcii și tătarii din Dobrogea și, extrem de rar, la populația românească, din zona graniței militare austriece, unde în a doua parte a secolului al XVIII-lea autoritățile habsburgice au impus acest model de organizare, importat din spațiul balcanic și extrem de eficient din punct de vedere militar. În cazul românesc, grupul domestic extins din zona regimentelor de graniță se numea *comunion de casă* și era organizat după principii militare. *Comunionul de casă* forma celula de bază a companiilor grănicerești, satele fiind grupate pe companii. Chiar dacă regimentele militare de graniță au fost desființate în cea de-a doua parte a secolului al XIX-lea, logica organizării sociale, pe

baza grupului domestic extins, care cuprinde în aceeași gospodărie mai multe familii înrudite, s-a păstrat în zona Năsăudului chiar până la sfârșitul secolului XX. În satul Șanț de pe Valea Someșului Mare (localitate cercetată în perioada interbelică de echipele Școlii sociologice de la București) am putut depista pe teren în anul 1991 o asemenea gospodărie extinsă (Stahl, 1689).

O altă tipologie interesantă a grupurilor domestice a fost elaborată de G. Augustins (1982, 40-41). Această tipologie este fundamentată pe distincția, puțin utilizată în antropologie și sociologie, între *succesiune și moștenire*. Succesiunea, definește o situație de statut; ea marchează faptul că unul sau mai mulți descendenți moștenesc funcția de autoritate, în grupul domestic, de la ascendenți. Spre exemplu, „în India bunurile divizibile sunt partajate între toți moștenitori pe linie masculină, dar numai unul dintre ei succede la rolul de șef politic” (Augustins, 1982, 40).

Pentru cazul Romei antice, Fustel de Coulanges ilustrează această distincție între succesiune și moștenire astfel: „casa este locul cultului domestic și șeful casei este definit prin rolul de preot al acestui cult, păzitorul focului sacru. Acest rol nu poate fi transmis decât unuia dintre moștenitori, în mod necesar un fiu” (Augustins, 1982, 41-42). Toți fiii au un drept egal la moștenire și, de fapt, în absența testamentului, fiecare dintre ei primește un drept egal asupra proprietății. Succesiunea este însă unică, acest fapt este exprimat în organizarea vechilor ginți patriliniare, formate din două ramuri: *ramura primilor născuți*, compusă din succesori care au drept de vot și *ramura cadeților*, compusă din moștenitorii non-succesori și în consecință, fără drept de vot (până la Legea celor 12 Table). Această structură, determinată de raportul succesiune – moștenire, a generat o societate puternic ierarhizată, compusă

din grupul primilor născuți, cu acces la succesiune, și grupul cadeților, compus din simpli moștenitori.

Analizând variantele concrete de reproducere socială ale celor două variabile (succesiune și moștenire) putem surprinde următoarele situații :

1. *moștenirea egalitară (partaj egal)* sau *moștenirea favorizantă (héritage précipitaire)*, pentru un unic descendent ;

2. *succesiunea unică* (un singur descendent preia funcția autorității paterne) sau *fragmentară* (nu există un descendent favorizat, pe linia statutului de autoritate).

Din combinarea acestor variante, rezultă următoarele posibilități :

Succesiunea unică, moștenirea favorizată, corespunde „familiei souche” (*autoritar-inegalitară*) din tipologia E. Tood. „În acest sistem o relație indisociabilă între o casă, un patrimoniu, o linie domestică și un nume. Ierarhia socială este în mod principal fondată pe ierarhia patrimoniului funciar.” (Augustins, 1982, 47) Sistemul are importante consecințe asupra modelelor demografice în aceste tipuri de comunități, care încearcă să-și limiteze numărul de copii, familia ideală fiind cea cu un copil, de preferință băiat, maximum doi copii, fiul moștenind întregul patrimoniu, iar fiica migrând, prin mariaj, într-o altă gospodărie. Fiul moștenitor ia la naștere numele tatălui, astfel încât pe lungi perioade istorice gospodăria are o puternică identitate rezultată atât din conservarea patrimoniului, cât și din conservarea numelui. Dota este principalul, instrument al strategiilor de schimb marital, ea cenzurează selecția maritală, făcând-o posibilă numai la nivelul gospodăriilor cu aceeași stare materială. În cazul unei creșteri demografice, acest tip de grup familial apelează la două soluții : o primă soluție, mai veche, constă în crearea unei

veritabile instituții a celibatului, pentru cadeți, care rămân pe lângă gospodăria primului născut. A doua situație este relativ nouă (secolul al XIX-lea) și constă în emigrarea descendenților defavorizați. Deși grupul domestic de acest tip este specific în primul rând unor spații ale Europei Occidentale, el s-a regăsit și în nord-vestul actualei României, la populația șvăbească. După instalarea ei aici, după 1712, în special în regiunea Careiului și Ardudului, ca urmare a unor reglementări nobiliare, membrii acestor comunități germanice de religie romano-catolică au practicat tehnica transmiterii întregului patrimoniu funciar primului născut pe linie masculină (sau aproape a întregului patrimoniu). Ca o consecință a unei asemenea strategii, grupul copiilor defavorizați se îndrepta fie înspre însușirea unor meserii, fie se călugăreau. În urma reformei agrare înfăptuite de statul român, după primul război mondial, s-au acordat suprafețe de pământ și fraților defavorizați, astfel încât acest sistem a intrat în soluție în perioada interbelică, însă funcționarea lui se poate reconstitui prin informații de teren sau prin analiza documentelor de arhivă.

O caracteristică principală a acestui tip de gospodărie este staticitatea sa ; ea își păstrează secole întregi numele și patrimoniul, iar comunitățile rurale formate pe această bază, păstrează lungi perioade temporale același număr de gospodării. Peisajul rural al unor asemenea comunități capătă o amprență specifică, fiind caracterizată printr-o puternică delimitare a proprietăților prin hotare extrem de accentuate, iar această structură socială de tip celular este cunoscută în sociologia și etnologia europeană sub numele de *Pays de bocages*.

Spre deosebire de tipul prezentat, combinația dintre *succesiunea fragmentată și moștenirea egalitară* generează o formă de gospodărie de o mare dinamicitate. În acest caz, elementul fundamental nu mai

este gospodăria și ordinea la naștere, ci înrudirea, inclusiv spițele de neam, pe serii istorice lungi. Acest tip este confruntat cu două tendințe diametral opuse: pe de-o parte, reducerea continuă a patrimoniului financiar, în condițiile partajului egalitar, iar pe de altă parte, cu tendința de conservare a acestui patrimoniu. Aceste tendințe impun adoptarea unor strategii sociale deosebit de interesante. Ca și în cazul primului tip, o soluție constă în controlul demografic, însă această strategie nu este suficientă. Ea este cuplată cu tehnici sociale care să evite ineficiența economică a partajului excesiv al patrimoniului funciar, dispersarea lui. Două dintre ele pot fi menționate aici: schimbul de parcele între gospodării, având ca rezultat fenomenul de comasare a proprietății, și apropierea acesteia de locuință sau închirierea reciprocă a unor loturi aflate la distanță de gospodărie, practică semnalată mai ales între rude, în special între veri.

O altă cale, deosebit de eficientă, utilizată de societățile țărănești europene este refacerea patrimoniului prin mariaj. Ea este însă cenzurată prin existența prohibițiilor sociale și religioase care interzic căsătoriile în interiorul liniilor de neam, până la anumite grade. Istoria comunităților cu succesiune fragmentară și partaj egalitar este marcată de lupta dintre Biserică, interesată de lărgirea sistemului de prohibiții, și societățile țărănești (și cele nobiliare), interesate de reducerea gradelor de prohibiție în căsătorie. În Europa Occidentală, conciliul de la Latran din 1215, marchează victoria societății civile asupra codului juridic al bisericii catolice, nevoită să admită interdicția de mariaj numai până la al IV-lea grad, potrivit dreptului roman, adică până la nivelul verilor primari (Guerreau-Jalabert, 1989). Necesitățile economice de refacere a patrimoniului prin căsătorii vor face însă de

multe ori ineficientă și această prohibiție. Prin dispensă specială, biserica va admite și căsătoriile între verii primari. Cercetările antropologilor francezi, în special cele ale lui F. Zonabend, menționează ca strategie socială deosebit de relevantă, deși socialmente repudiată la nivelul mentalității comunitare, căsătoria între verii primari. Ea a fost masiv practică în spațiul francez al succesiunii fragmentare și moștenirii egalitare, fiind strategia cea mai eficientă de menținere a patrimoniului (Jolans, 1970).

De aceea, considerăm că alături de alte mecanisme sociologice care permit explicarea proceselor de acumulare de patrimoniu și de debut al economiei moderne (modelul weberian, modelul marxist), analiza tehnicilor de transmitere a proprietății poate servi ca model explicativ deosebit de relevant pentru surprinderea specificității spațiilor economico-culturale europene. În acest cadru, două sunt elementele care favorizează acumularea de capital funciar în spațiul occidental: modelul succesiunii unice și al moștenirii favorizante, care face posibil ca generații întregi să contribuie la lărgirea patrimoniului unei gospodării, iar pe de altă parte, în zone cu partaj egalitar, strategia căsătoriei în parentare apropiată, care face posibilă relativa conservare a patrimoniului.

Am prezentat mai detaliat tipul succesoral fragmentat și moștenirea egalitară, deoarece el este specific și pentru comunitățile țărănești românești. Spre deosebire de alte popoare din zonă, la care a funcționat în special modelul comunitar, ideea dominantă în spațiul țărănesc românesc este cea a egalitarismului, manifestat atât la nivelul tehnicilor economice de partajare a proprietății, cât și la nivelul mecanismelor de decizie comunitară (Stahl, 1969). Acest principiu poate fi evidențiat, începând de la marile operații cadastrale,

de delimitare a hotarelor dintre sate, unele dintre ele imposibil de surprins prin documentele istorice (vezi cazul Țării Făgărașului), până la tehnicile de diviziune a patrimoniului sătesc pe spițe de neam („umblare pe bătrâni”), în condițiile trecerii de la satul non-genealogic la cel genealogic, sau de diviziune în cadrul spițelor de neam. Astfel, pentru Țara Făgărașului, acest principiu al respectării egalității de șanse în delimitarea hotarelor intersătești a generat fenomene deosebit de interesante. În general, în dubletele de sate, rezultate în urma unor fenomene de „roire” demografică și apoi de autonomizare a cătunelor nou apărute, în raport cu satul matcă, operațiunile de partaj intersătesc au urmărit asigurarea egalității de șansă pentru toate satele în accesul la fânețele și pășunile montane. Satele din vale, defavorizate de poziția geografică în raport cu muntele, au fost „compensate” prin crearea unor culoare de trecere înspre zona fânețelor și munte, unde beneficiau de loturi aflate în proprietate fie individuală (în cazul zonei fânețelor), fie colectivă (în cazul pășunilor montane sau al pădurilor).

În cazul satului devălmaș, disoluția proprietății comune și partajarea egalitară a pământului a fost efectuată prin tehnica „umblării pe bătrâni”, adică a identificării unor strămoși, creatori de linie de neam, și apoi, împărțirea egalitară între liniile de neam a pământului sătesc. Această strategie, creată în condițiile trecerii de la satul non-genealogic la satul genealogic,

este asociată cu o ideologie fictivă, bazată pe ideea „*strămoșului eponim*”, întemeietor al întregii comunități, din care au rezultat apoi spițele de neam.

Trebuie menționat faptul că succesiunea fragmentară și moștenirea egalitară nu au fost asociate în satul românesc cu tehnicile de căsătorie în parentarea apropiată. Deși, în cazul Transilvaniei, biserica greco-catolică putea, în principiu, acorda dispense speciale de căsătorie între verii primari, societatea țărănească a profitat extrem de puțin de această posibilitate, preferând vechile cutume comunitare care interziceau căsătoria între verii primari sau verii de gradul al doilea. Această diferență între strategiile maritale românești și cele occidentale, chiar în condițiile aceleiași model familial, poate servi, cu tot caracterul ei reduționist, ca ipoteză de lucru interesantă pentru explicarea proceselor de acumulare funciară diferită în satul românesc, în raport cu unele zone ale Europei Occidentale.

Nu am analizat în acest cadru, alte posibilități combinatorice care generează alte modele familiale: succesiunea unică și moștenirea egalitară, succesiunea fragmentară și moștenirea favorizantă, sistemele biliniare întâlnite în spațiul insular (1980, B. Verdier, insula Karpathos), în care primul născut moștenește averea tatălui, iar prima născută averea mamei sau modelele grupurilor domestice complexe, de mari dimensiuni, cum sunt cele slave sau albaneze, de tip *zadruga*.

Note

1. În problema simbolisticii sociale a parentării în societățile tribale și țărănești, a transformării acesteia dintr-o realitate biologică într-o realitate simbolico-culturală, investită cu funcții de ierarhizare și autoritate, vezi Paul H. Stahl (1985), *La consanguinité fictive. Quelques exemples balkaniques, Quaderni fiorentini per storia del pensiero giuridico moderno*, 14, Milano.
2. Pentru cazurile românești din nordul Ardealului (zona Năsăud, unde au funcționat regimamentele grănicerești românești create de Curtea de la Viena), se poate consulta, de asemenea, Gh. Șișeștean (1993), *Maison et groupe domestique étendu au village de Șanț*,

Études et documents balkaniques et méditerranéens, 17, Paris. În acest articol se prezintă un caz de grup domestic extins, întâlnit în zona năsăudeană, unde Imperiul Habsburgic a încurajat, din considerente de organizare militară, crearea acestui model de gospodărie, nespecific spațiului românesc (care prezintă unele analogii cu sistemele întâlnite la slavii de sud).

Bibliografie

- Augustins, G. (1982). Esquisse d'une comparaison des systèmes de perpétuation des groupes domestiques dans les sociétés paysannes européennes. *Arch. europ. sociol.* XXIII, 39-69.
- Guerreau-Jalabert, Anita. (1989). La parenté dans l'Europe médiévale et moderne à propos d'une synthèse récente. *L'Homme*, nr. 40, aprilie-iunie, Paris.
- Hugues-Déschaux, J. (1991). Structures de la parenté et sociétés paysannes : deux points de vue et des suggestions pour une sociologie de la parenté dans les sociétés urbaines. *Arch. europ. sociol.* XXXII, 153.
- Jolas, Tina, Pingaud, Marie-Claude, Verdier, Yvonne, Zonabend, Françoise. (1970). Une campagne voisine : Minot, un village bourguignon, *L'Homme*, vol. X, 3, Paris.
- Stahl, Henri H. (1969). *Les anciennes communautés villageoises roumaines, asservissement et pénétration du capitalisme*. Paris. Éditions du Centre National de la Recherche Scientifique.
- Stahl, Paul H. (1991). *Maison et groupe domestique étendu. Exemples européens*. *Architectonon*, Tome G, Tesalonic.
- Tood, E. (1983). *La troisième planète. Structures familiales et systèmes idéologiques*. Paris : Éditions Gallimard.
- Vernier, Bernard. (1980). La Circulation des biens de la main d'œuvre et des prénoms à Karpathos : du bon usage des parents et de la parenté. *Actes de la recherche en sciences sociales*, nr. 30, ianuarie, Paris.

Abstract

In this article I attempted to explain the lack of interest in studying kinship structures and to answer questions such as : what is the sociological importance of kinship structures ? Can they help explain relevant features of the European societies ? Or are parenting models and succession techniques able to exert an influence on long duration historical series of contents ?

Primit la redacție : septembrie 2006